

M**K****B**

PROGRAMOK
RENDEZVÉNYEK
BESZÁMOLÓK
JELENTÉSEK
RÖVID CIKKEK
KÖZLEMÉNYEK
HÍREK
HIRDETMÉNYEK

2020.**május - június****T
Á
J
É
K
O
Z
T
A
T
Ó**

TÁRSULATI HÍREK, FELHÍVÁSOK

BARLANGNAP

Mint annyi más, számunkra is kedves rendezvényt, fesztivált, az idei Barlangnapot is bedarálta az új típusú koronavírus. Mostanra nyilvánvaló, hogy bár a szabadtéri természetjáró rendezvényekre a korlátozásokat feloldották, a szokott formában, vagyis a barlangi túrákkal, koncerttel, táncos ünnepléssel zajló esemény megtartása továbbra is tilos. Ezek nélkül pedig szomorú és fölösleges. Így fájó szívvel bár, de végül úgy döntöttünk, hogy az idei Barlangnap elmarad.

A Szakmai Napok még versenyben van. Drukkoljunk együtt!

Elnökség

2020. ÉVI RENDES (EGYBEN TISZTÚJÍTÓ) KÖZGYŰLÉS

Mint azzal mindannyian tisztában vagytok, a járványhelyzet miatt tilos (nem családi) rendezvényeket, összejöveteleket tartani, amely az MKBT 2020. évi rendes, egyben tisztújító közgyűlését is érinti. A közgyűlést az eredeti május 31-i határidőig nem tudtuk megtartani. (Ezt korábban jeleztük is: <http://www.barlang.hu/cimlap/tarsulati-élet/tajekoztatas-a-jarvanyhelyzet-miatti-tarsulati-intezkedesekrol>).

A szervezetek veszélyhelyzet alatti működésére vonatkozó 102/2020. Kormányrendelet rendelkezéseit tanulmányozva az MKBT közgyűlését a kihirdetett veszélyhelyzet megszüntetését követően – a járványhelyzet bizonytalansága miatt még nem eldöntött időpontban - javasoljuk megtartani. Az MKBT esetében a jogszabály által lehetővé tett elektronikus szavazás technikailag nem megvalósítható, a levélszavazás esetében pedig a határozatképesség biztosítása nem garantálható, enélkül pedig ez a roppant költséges megoldás kidobott pénz.

A fenti kormányrendelet a tisztviselők megbízatását a veszélyhelyzet megszűnését követő 90. napig meghosszabbítja, így a tisztújítás miatt akkor mindenképpen kell majd közgyűlést hirdetnünk, melyen az összes tervezett napirendi pontot érdemben, és a vita, hozzászólás lehetőségét biztosítva tárgyalni tudjuk. A jogszabály meghosszabbítja a közhasznúsági beszámoló benyújtási határidejét is, szeptember 30-ig. A Fővárosi Törvényszék tájékoztatása szerint a közhasznúsági beszámoló (melyet a közgyűlésnek kell jóváhagynia) egy éven belül bírság nélkül pótolható.

A közgyűlés időpontjáról, a napirendről, a tárgyalandó anyagokról és a kapcsolódó határidőkről (jelöltállítás, kitüntetésre javaslatok begyűjtése) a tagságot és az érdeklődőket időben tájékoztatjuk a társulat szokásos kommunikációs csatornáin (honlap, Facebook oldal, Tájékoztató) és a levelezőlistán. Kérjük, figyeljétek ezeket!

Továbbra is várjuk új társulati tisztségviselők jelentkezését és jelölését, valamint a társulati kitüntetésekre tett javaslataitokat. Részleteket a Tájékoztató előző számában találtok (<http://www.barlang.hu/dokutar/tajekoztatok/1213-mkbt-tajekoztato-2020-2-szam-marcius-aprilis/file>).

Elnökség

TANULMÁNYUTAK

Sajnálattal értesítünk minden érdeklődőt, hogy a nyárra szervezett Horvátország-Montenegró tanulmányút a koronavírus járvány miatt elmarad. Az idei hazai tanulmányút tervezett időpontja október 1-4., helyszíne a Fertő-tó és környéke. A jelenlegi körülmények között persze ez utóbbi megtartása sem tekinthető biztosnak.

Fleck Nóra

KARSZT ÉS BARLANG

A 2015-16-os Karszt és Barlang postázása

A folyóirat 2015-2016-os számát azon barlangászok, akik 2015-ben és/vagy 2016-ban tagsági jogvisztonnal rendelkeztek, ingyenesen átvehetik a Társulat irodájában, a közgyűlésen vagy a Szakmai Napokon. A bizonytalan helyzetre való tekintettel postán is kérhető a kézbesítés, azonban – mivel ez a (nagy arányú igény esetén igen jelentős) tétel nem szerepelt a költségvetési előirányzatban – ennek költségét kérjük a címzett által megtéríteni. A postaköltség példányonként 390 Ft. Az összeget utalással vagy postai csekken is ki lehet egyenlíteni. A csekély összeg banki költsége némely esetben aránytalanul magas lehet, ezért lehetőséget biztosítunk a térítés későbbi, a következő évi tagdíjjal együtt történő megfizetésére.

Szerzőink és tiszteleti tagjaink számára díjmentes, azonban nem automatikus a postai kiküldés. Kérem, aki szeretné megkapni, jelezze e-mailben vagy telefonon, hogy a postacímet előre egyeztetni tudjuk (telefonszám: +36 70 8811 477).

Azon vidéki tagjaink, akik nem rendelkeznek elektronikus eléréssel, egy felajánlásnak köszönhetően már az előző Tájékoztatóval együtt kézbe vehették a Karszt és Barlangot is. A felajánlást ezúton is köszönjük!

A középlap kereskedelmi ára 800 Ft, megvásárlására korlátozott példányszámban lehetőség van. Kérjük, aki tudja, hogy a későbbiekben sem kívánja majd átvenni a neki járó példányt, jelezze, hogy a fennmaradó tétellel szabadon gazdálkodhassunk.

Digitális átállás?

Az a tapasztalatunk, hogy a Karszt és Barlang személyes átvétele nehézkes. Ennek bizonyítéka könyvtárunk több szekrényét is megtölti. A további felhalmozódás mérséklése, valamint a környezeti terhelés csökkentése érdekében időről időre

felmerül a Karszt és Barlang folyóirat digitális formában való megjelentetése. Ez egyben azt is jelentené, hogy több oldalon, több színes képpel, esetlegesen mellékleteket is tartalmazva jelenhetne meg a lap. E formában az anyagi ráfordítás is minimális, így nem kéne forráshiány miatt csúszni a megjelenéssel, összevonni a lapszámokat.

Tudjuk azonban, hogy sokak számára a fizikai megjelenés fontos, a könyv kézbevétele, lapozgatása nyújtja a teljes élményt, ezért nem szándékozunk teljesen lemondani a nyomtatásról sem. A Tájékoztatóban található adategyeztető íven az ez irányú igényekre is rákérdezzünk, hogy az olvasók véleményét figyelembe véve dönthessünk egy esetleges változásról. Kérünk benneteket, mindenképpen szánjatok időt a kitöltésére.

Karszt és Barlang 2019

Június 30-ig van még lehetőség cikket, beszámolót küldeni a 2019-es számba, mely várhatóan idén ősszel jelenik meg. Az írásokat és kérdéseiteket Szabó Zoltánnak juttassátok el e-mailben (szaboz_plozer@yahoo.com).

Folyóiratunkra is igaz kedvenc szlogenünk: a lap is annyi, amennyit Ti hozzátesztek. Kutatásaitok, élményeitek, cikkeitek nélkül nem tudjuk valódi tartalommal megtölteni. Buzdítunk ezért mindenkit, hogy tapasztalatait, sikereit, élményeit ossza meg az utókorral, kutatási eredményeit ne hagyja a fiókban porosodni.

Titkárság

A TÁRSULAT IRODÁJA ÚJRA KINYIT

A vészhelyzet ideje alatti korlátozások enyhítésével lépést tartva június 10-től a Társulat is újra lehetővé teszi a személyes ügyintéztést a szerdai nyitvatartási időben. Bérelt irodahelyiségünk sajátosságai miatt azonban – tekintve, hogy egyáltalán nem lehet szellőztetni, mivel nyitható ablakok nincsenek – a személyes kontaktusokat kizárólag a szabadban tesszük lehetővé. Az irodában csak a titkár tartózkodhat. Kérjük jelezzétek előre a jöveletek célját, hogy előkészíthessük az ügyintézéshez szükséges anyagokat. A nyitvatartási idő délután 2 és este 6 között várható. Kérjük, hogy a terápiás bejáratnál csöngessetek be, majd az árkádok alatt várakozzatok.

A nyári időszakban nem tervezzük előadások tartását sem.

Titkárság

FONTOS! - ADATKEZELÉSI NYILATKOZAT

Nyilvántartásunk frissítése miatt szükséges alapadataitok és elérhetőségetek újbóli megadása. Ehhez a Tájékoztató füzet utolsó lapján egy kivágható nyomtatványt találtok. Aláírásával hozzájárultok a megadott adatok nyilvántartásba vételéhez, mely a szabályos működésünkhöz elengedhetetlenül szükséges, ezért kérjük, mindenképp töltsétek ki. Tartalmaz továbbá a Karszt és Barlanggal kapcsolatos kérdéseket is, melyekkel igényeiteket szeretnénk felmérni.

Titkárság

PROGRAMOK, ESEMÉNYEK

FSE barlangtisztítási akció

Kedves barlangászok!

Ruđer Novak azzal a kéréssel fordult hozzánk, hogy szeretnék, ha az MKBT, mint a hazai barlangkutatás és barlangvédelem képviselője csatlakozna az European Cave Protection Commission (ECPC), illetve a European Speleological Federation (FSE) által létrehozott kezdeményezéshez, amelynek céljai:

- az európai barlangok szennyezettségi helyzetének felmérése,
- a szennyezett barlangok megtisztítása és a helyreállított állapot konzerválása,
- mindezekről egy egységes adatbázis létrehozása.

Bővebb információt a projekt honlapján találotok: www.cleanupthedark.org.

A hazai barlangok ugyan védettek és relatív tiszták, de jó lenne csatlakozni, támogatni ezt a kezdeményezést. Ehhez annyit kell tennünk, hogy keresünk szemetes, szennyezett barlangokat, dokumentáljuk a szennyezettséget, majd megtisztítjuk azokat. Ezután újra dokumentáljuk, és az adatokat elküldjük a „Clean up the Dark” fenti honlapjára. Segítségüket kérjük abban, hogy megtaláljuk a hazai "piszkos" barlangokat, amelyek az akció célpontjai lehetnek.

Sári Attila

Denevér a barlangban? Szalamandra a barlang előtti avarban? Szarvasbogár a tölgyfán?

Mindezek az észlelések élményszámba mennek, felkapjuk a fejünket rá, és a barlangi létünk örömei mellett talán ezek az aprónak tűnő élmények is emlékezetessé tehetik túránkat. Ugyanakkor, ha látunk egy-egy védett, fokozottan védett fajt, az komoly biotikai adat is, ami hozzájárulhat a faj hosszútávú megőrzéséhez. Csak az a bökkenő, hogy ez a megfigyelési adat ott van a fejünkben, a gyakorlati természetvédelem pedig mit sem tudva erről, valahol máshol ügködik azon, hogy utódaink világában is helyük legyen a szalamandráknak, denevéreknek, mókusoknak, szarvasbogaraknak vagy akár a kikeleti hóvirágnak. Ezen az áldatlan állapoton segít immár 10 éve a Vadonleső Program - ami hazánk egyik legjelentősebb ügynevezett „Citizen Science” kezdeményezése, melyet „Közösségi tudománynak” lehetne magyarázni – mert, ha jól kezeljük, komoly tudományos értéke lehet egy-egy ilyen megfigyelésünknek. Csak az a fontos, hogy eljusson oda, ahol hasznosulva hozzájárul a veszélyeztetett fajok megőrzéséhez. Mert, ahogy mondani szokták: ott lehet megőrizni egy fajt, ahol él, de honnan tudjuk, hol él, ha ez az adat bennragad a fejekben?

A Vadonleső Program lelke egy web2-es fejlesztésű, rendkívül felhasználóbarát, interaktív honlap (www.vadonleso.hu), ahol GoogleMap felületen akár bokor pontossággal be lehet jelenteni a programban szereplő 16 védett állat- és növényfaj megfigyelését. A térképre felvitt adat egyből meg is jelenik a térképen, a bejelentő

nevével és még pár adattal, megjegyzéssel együtt. Természetesen az így felvett adatokat a program zoológusai és botanikusai utólag validálják, majd bekerülnek a legnagyobb hazai természetvédelmi adatbázisba (TIR). A TIR-ben megjelenő adatok jelentik aztán az alapját az egyes élőhelyek fenntartási, kezelési terveinek, az Élőhelyvédelmi Irányelv szerinti országjelentéseknek, beruházások környezetvédelmi hatástanulmányainak, alapadatainak vagy épp az adott faj állományváltozásait nyomon követő monitorozásoknak. De ez alapján készülnek a közúti állatgázolások (pl. sünök, mocsári teknősök, levelibékák stb.) mértékét csökkenteni szándékozó útvonaltervező applikációk is. Egyszerű észlelésünkkel így válhatunk mi is aktív részesévé a tudományos kutatásoknak, így járulhatunk közvetlenül hozzá a természet megőrzéséhez.

Mindehhez nem kell mást tenni, mint megnyitni a www.vadonleso.hu oldalt (vagy ennek mobilapplikációját) és lelkesen megkeresni a térképen, hol láttuk azt a védett jöszágot, majd egy rövid adatlap kitöltése után lehet is rögzíteni az észlelésünket. Jó játék, hasznos segítség ez a „vadonlesés”!

A Programban az elmúlt évtizedben több mint 12 000 hasznos biotikai adatot töltöttek fel a vadonlesők! A Vadonleső Program nevezi meg ezenkívül minden évben az adott Év Emlősét, amihez számos művészeti alkotást kapnak neves kortárs költőktől, rock-, jazz- és népzenezséktől, színészeketől, iparművészeketől stb., amelyek országos szintű gyerek és felnőtt pályázatok unikalitását biztosítják. De ez már egy más történet. Ízellőnek annyi, hogy aki szeretne Vadonleső Program ihlette ürge-, földikutya vagy épp peleverseket olvasni, vagy ezek kalákás megzenésítését hallgatni, aki kíváncsi arra, hogy milyen egy denevéres rockandroll szám a quimby-s Varga Livius szerint, aki szeretné megnézni, mit keresett a 30Y zenekar az orfűi Szénégető-források-barlangjában, vagy épp meghallgatná Lackfi János Pele-rapját Für Anikó tolmácsolásában, az ne hezitáljon tovább, hanem irány a

www.vadonleso.hu vagy a www.facebook.com/vadonleso oldal!

Jó vadonlesést!

Bakó Botond, BNPI, Vadonlesők Egyesülete

HÍREK, KÖZLEMÉNYEK

Dr. Hevesi Attila Miskolc város díszpolgára

Ez év május 11-én, Miskolc Város Napja alkalmából tagtársunk, Dr. Hevesi Attila kapta a város díszpolgára címet, melyhez ez úton is szívből gratulálunk!

Földrajztudósként a miskolci egyetem professzora, kutatási területe a vulkánok és természetesen a karsztok geomorfológiája mellett a földrajztudomány magyarországi története. Az alábbi linken található, vele készült portréfilmet érdemes megtekinteni:

<https://www.youtube.com/watch?v=wD1tPSCG0EE>

Elnökség

Karszt és Barlang Alapítvány 2020. évi pályázatának eredménye

A Karszt és Barlang Alapítvány Kuratóriuma által 2020. március 31-i beérkezési határidővel meghirdetett pályázatot a beérkezett 2 db pályázat formai és tartalmi hiányosságai miatt a Kuratórium érvénytelennek nyilvánította. A pályázat újbóli meghirdetésére a koronavírus miatt elrendelt korlátozások megszűnését követően kerül sor.

*Hegedűs Gyula
a KBA Kuratóriumának elnöke*

A Speleo Band és az MKBT közös kutatótábor pályázatának eredménye

A Speleo Band és az MKBT által március 3-án meghirdetett „össznépi” (három vagy több kutatócsoport részvételével zajló) kutatótábor pályázati kiírására az április 1-i határidőig két pályamű érkezett. Mindkét pályázat megfelelt a kiírás tartalmi és formai követelményeinek.

A Speleo Band és az MKBT Elnökség a 75 000 Ft-os támogatást az **Aggteleki Karszt kutatás Projekt (AKKP) szilveszteri Baradla és Esztramos kutatótáborának** ítélte oda.

A pályázatot benyújtó Szabó Zoltán az elnyert támogatás egyharmadát felajánlotta a pályázaton második helyezést elért Jósvafő-Alsóhegy (Vass Imre-barlang, Pócsakői-víznyelő-barlang, Lujza- Lyuka- zomboly, Hanna Lyuka- Zomboly) kutatótábor csapatának, melynek nevében Tóth Attila nyújtott be pályázatot.

A szavazatok megoszlása a döntő „testületben” az alábbi volt (a két csapat közötti átfedés miatt az Elnökségben egy fő nem szavazott):

Speleo Band: AKKP 3, Tóth Attila: 1, megosztás* 3, tartózkodás 1

Elnökség: AKKP 4, Tóth Attila 2, megosztás 1, tartózkodás 1

(* A megosztás ugyan nem szerepelt választási lehetőségként a pályázati kiírásban, de a felajánlással végül ez is megvalósult.)

A pályázóknak köszönjük a pályaműveket és sikeres kutatást kívánunk!

Hegedűs András Juju - Speleo Band, Kosztra Barbara - MKBT elnökség

Az Oktatási szakosztály hírei

A kutatásvezetői tanfolyam véget ért, ennek vizsgája folyamatban van. A június végén esedékes központi vizsga a vírushelyzet miatt idén elhalasztásra kerül. Ennek későbbi időpontját a most futó tanfolyamok szervezőivel egyeztetni fogjuk.

Őszőlő túravezetői tanfolyamot tervezünk indítani. A felvételi vizsga időpontjáról és egyéb részleteiről a honlapon (www.oktatas.barlang.hu) és a levelezőlistán hamarosan hírt adunk majd.

MKBT Oktatási szakosztály

Barlangok látogathatósága

A koronavírus járvány miatt elrendelt korlátozások egymás után kerülnek feloldásra. Sajnos, még nincs hírünk arról, hogy a barlangok látogatási tilalmának feloldása mikor, milyen ütemben várható. Az Agrárminisztérium Barlangtani Osztálya azonnal kihirdeti, ha változás áll be a korlátozásokban, és ezt a hírt az MKBT szokásos tájékoztató csatornáin is továbbítani fogjuk.

Addig is, készüljünk fel lelkileg, hogy a nyitás után az élet nem áll majd rögtön vissza az általunk ismert kerékvágásba. A túrák szervezésénél gondoljunk arra, hogy a más egyesületekben barlangászó többi társunk is jelentős barlanghiánnyal küzdött az utóbbi időszakban, ezért hétvégi túráinkon ne „foglaljuk be” egy-egy terület összes barlangját, tanúsítsunk némi önmérsékletet. Az utazások és főleg az ott tartózkodások alatt fegyelmezetten használjuk a közösségi infrastruktúrát, legyünk tekintettel a helyi lakosokra, akik ez után is szeretnék biztonságban tudni magukat. Tájékozódjunk a kiválasztott szálláshelyeken, hogy milyen helyi rendelkezések vannak érvényben a településen, és ezek betartására előre készüljünk fel. Nyomatékosan kérjük, hogy mint mindig, a barlanglátogatási engedélyben foglaltakat (pl. létszámkorlát) most is maradéktalanul tartsátok majd be!

Mindez sajnos még a jövő zenéje, most még legyünk türelemmel, továbbra se éljünk vissza a kutatási engedélyek adta kiváltságokkal, és jobb híján (no meg amúgy is) szálljunk le gondolatban az alábbi filmek segítségével:

- Fagygyúfáklás expedícióról az 1960. februári filmhíradóban. Link:

<https://filmhiradokononline.hu/watch.php?id=15337>

- Szabó Zoli (SzabóZé) youtube csatornája, benne igazi klasszikusok: az 1986-os Kordos-féle Magyarország barlangjai filmek, A Béke-barlang felfedezése

Rockenbauer Pár rendezésében Jakucs Lászlóval a főszerepben; és Zoli filmjei: Fekete Etüd az ürömi kármentesítésről és a Barlangbudapest ráadás. Link: <https://www.youtube.com/channel/UCT0foRSzGrR-aPd-2D7uXZA/videos>

- Sári Attila youtube csatornája barlangi bűváros filmjekkel itthonról (Tapolca, István-lápa, Esztramos) és külföldről (Románia: Izverna, Hercegovina, Pecine, Susicka Jama, Susica, Vruljak). Link: https://www.youtube.com/channel/UCcAy1msZHL3LOBN_uPFqRw

- A két évvel ezelőtti thaiföldi mentésről készült film, feliratos, letölthető formában. Külön van a film és külön a feliratfájl. Mindkettőt le kell tölteni azonos könyvtárba, majd az .mkv formátumú fájl elindítva a felirat is megjelenik. Letöltési link: <https://www.filmadatbazis.site/a-barlang-the-cave/>

Itt meg kell adni az „onlinepont” jelszót, majd alatta a MEHET gomb megnyomásakor megjelenik a két letölthető fájl.

- Füredi Zoli videójegyzete a 2016-os egri Szakmai Napokról. A videó jegyzetben Hevesi Attila, Lengyel Janó és Regős Jocó kalauzol benneteket a Bükk barlangjaiba és felszíni karsztjelenségei között. Link: https://barlangaszat.blog.hu/2020/04/09/szakmai_napok_2016_video_jegyzet#more15601728

- Szerencse lent (Drexler Szilárd dokumentumfilmje az észak-magyarországi bányászmultról). Link: <https://www.youtube.com/watch?v=huUntgInVo&feature=youtu.be>

- Ariadne filmek youtube csatornája, Recsktől a Csévi szirteken át a Pireneusokig, olykor kötélhídon. Link: <https://www.youtube.com/channel/UCS-nKsrMmhY3w0Ba7Tvaorg>

- Barlangos. A 30Y zenekar kalandjai a föld alatt, a Vadonlesők "jóvoltából". Narrátor Für Anikó. Link: <https://www.youtube.com/watch?v=502RCKaQw7s>

- Az index.hu Bakancslista csapatának filmjei, Tenczer Gábor vezetésével: Titokzatos beton- és kristályalagút Budán. A Királylaki-barlangról és a gáztározó alagútról. Link: <https://www.youtube.com/watch?v=2aYMFYQwp4c>

Kéktúra 2. rész, az Aggteleki-karszton. Link: https://index.indavideo.hu/video/Bakancslista_Kektura_2

Átkúsztunk a világ egyetlen természetes föld alatti határátkelőjén. Link: https://index.hu/video/2019/12/08/styx-folyo_a_vilag_egyetlen_fold_alatti_atkelohelye/

- Modor youtube csatornája, Gortani team kutatásairól, kötéltechnikáról. Link: <https://www.youtube.com/channel/UCmrm6tfJshkMvflO1aZiSCA>

Benne olyan csemegék, mint a Megalodus film a 90-es évek elejéről, szemtelenül fiatal ismerősökkel: https://www.youtube.com/watch?v=jHEQAEzV_wAI

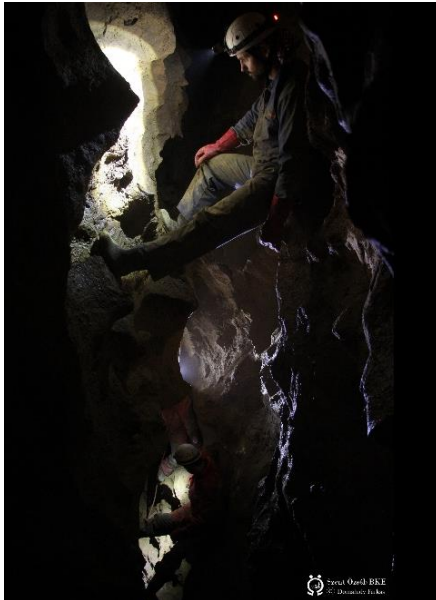
- És természetesen az MKBT előadások youtube csatornája. Link: https://www.youtube.com/channel/UC3VLZ32LeKr71H7PW-pR7Ug/videos?view=0&sort=dd&shelf_id=0

BARLANGKUTATÁS

120 méter mély a Dinó-rejtek (avagy a Kiss Péter-barlang)

A Csobánka melletti Macska-barlang szomszédságában nyíló Dinó-rejtek (feltárva: 1972) sokáig egy kis lapos kuszodaként volt ismert a homokkő-mészkö közethatáron, hossza nem érte el a 100 métert, teljes szintkülönbsége 4 méter volt (az is felfelé).

2014-ben vettük észre a huzatot, amely a széles járattalp közepén tört fel az aljzatból, és kezdtük el a bontást, 2015-ben tárult fel a tágas és barit-, borsókó- valamint gipszkérgekkel ékes Mindenszentek-terem, ekkor 35 méter mélységig jutottunk. 2017-ben sikerült két helyen is elérni a 68 méter mélységet: a reménytelen Kőbánya-alsónál és a rettentő potyogásáról híres Feneketlen-hasadéknál. (A precizitás kedvért: most a mélység alatt teljes szintkülönbséget értünk, amiben benne van a 4 métert felfelé emelkedő régi kuszoda is.)

Már a 68 méteres mélység is meglepő volt annak ismeretében, hogy sokan a Macska-barlang mélypontja alatt 10-20 méter mélységben számítottak a karsztvízszintre (és a nemlétező patakos járatra), és ennél a szintnél már mélyebben voltunk, de a Feneketlen-hasadéknál a mérőszalagot sikerült 23 m mélyre leereszteni.

Itt azonban egy reménytelen 2D hasadék vezetett lefelé, amiben az volt a rossz, hogy még azt sem tudtuk, hogy merre kellene haladni a tágitással, mert egy 3-4 méter széles vonalban mindenütt kb. azonos tágasságú (átlag 10-15 centi) volt. Szerencsére azonban a hasadék véletlenszerű kiöblösödéseit ügyesen kihasználva váratlanul gyorsan haladt a falak farigcsálása, és a törmelék kidepózásával se volt gondunk, mert az nagy dübörgéssel hullott lefelé az ismeretlenbe... A kb. 6 méter hosszú tágitandó szakaszon kb.

6 műszak alatt át is jutottunk, ez lett a Kőrmös-szoros.

Nagypénteken átjutottunk végponton, és egy kényelmes aknába jutottunk. Szépen korrodált víznyelőakna volt (már a Morzsoló nevű rész (-40m) óta egy egykori víznyelőjáratban vagyunk, noha a barlang többi része kifejezetten hévizes.), amely -90 méteren végződött, egy első ránézésre elég elszomorító végpontban. Ezért lett az új szakasz -75m és -90m közötti része a „Fenekes-akna”. De a végponton minden száraz volt, ami barlangokban, főleg 90m mélységben nem megszokott. És depózóhely is rendelkezésre állt, fellélegezhettünk, hogy nem kell majd kitermelni a

Körmös-szoroson keresztül. Már épp arra készültünk, hogy a következő tételre napoljuk a folytatást, amikor észrevettük, hogy a mélyponttól kicsit feljebb egy hasadékban lehullanak a kövek, még a korábnál is hosszabb patogással (ezt 30 méteresre becsültük)

Ott, ahol a kövek pattogtak, újabb több méternyi járhatatlan szálkőhasadék látszott, de a 2 évtizednyi tapasztalattal a hátunk mögött nem ijedtünk meg ettől, hanem elkezdtek egy méterrel arrébb a Fenekes-akna fenekét bontani, ahol ugyan nem volt légrés, cserébe könnyebben lehetett szedni, gyengén cementált agyagtörmelék volt egy 40 cm széles hasadékban. És számításunk bevált, megnyílt ott is a rés, és sokkal optimálisabb szituáció alakult ki, csak egy fél méternyi szakaszon kellett szálkőben tárgitgatni. Így hagytuk ott a barlangot Nagypénteken.

Április 17-én (ami a Szent Özséb-barlang felfedezésének, mármint az általunk való felfedezésének az évfordulója) folytattuk a bontást. Normálisan ilyenkor nyílt napot szoktunk szervezni, de szerencsére idén a járványhelyzet miatt nem kellett ilyesmivel pazarolni az időnket, ezért mehettünk folytatni a bontást. Bár 17-e péntekre esett, nem hétvégére, de direkt pénteken mentünk, hogy ez az újabb felfedezés is az évfordulóra essen.

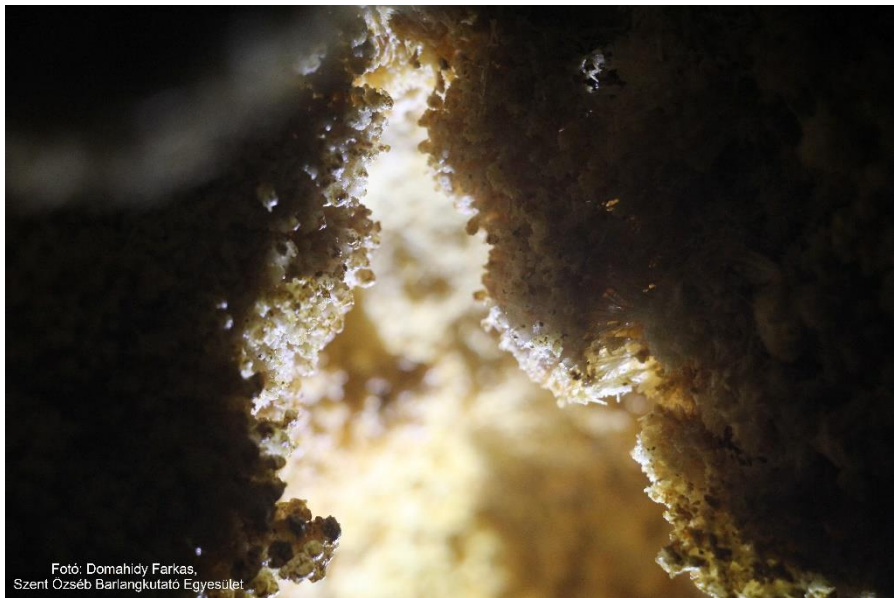
Számításunkba azonban hiba csúszott: az évfordulóra nem egy, hanem két felfedezés jutott: Farkas ugyanis észrevette, hogy ahol bontunk, ott a hátunk mögött a kövek fölött átbújva egy állva járható, csupa borsóköves falú hasadékba lehet átbújni. Néhány kalapácsütésbe és pajszermozdulatba került, hogy mi is követhessük. A folyosó egy szűk aknába vezetett, amelyben éppen lefértünk, utána pedig kitágult, de azért éppen le tudtunk mászni slósz nélkül, így értük el 103 méter mélyen az Anna-völgyet, az új szakasz legtágasabb járatát. Ez egy fejlett, freatikus oldás nyomait mutató hasadék, kicsit olyan, mint ha a Mátyás-hegyiben járnánk, és az alja jó agyagos. Végre megtaláltuk tehát az agyagot, amit már nagyon hiányoltunk...

Ezután visszatértünk a Fenekes-akna aljára, és folytattuk a bontást. Igaz, hogy már késő délután volt, de a Hilti akkumulátorai még tele voltak, így pedig bűn lett volna kimenni. Este 9 körül itt is átjutottunk, és elkezdtünk lemászni a Fenekettes-hasadékba, amely ugyancsak feneketlen volt, de mivel olyan már volt egy, ezért lett ez „fenekettes”. Ennek az alja elszűkül, de járható volt, és beletorkolt egy újabb aknába, ami már nem hasadék-jellegű volt, és az akna alján egy tölcésrszerű lyuk volt látható, ami megítélésem szerint egy barlangi katavotra lehetett. Ezért kapta ez a hely a Csillagok Háborúja filmből átvett „Kharkún-verem” elnevezést. Itt már csupa kenődő agyag borította a falakat, de azért le lehetett mászni itt is szabadon.

A mélyponton még bemértünk a lézerrel a lyukba, ez plusz 2-3 métert jelent, majd nem volt más hátra, mint kimenni és bevinni a poligont. Hajnal 3-kor értünk ki a barlangból, de még azon nyomban bevittük az adatokat, így mire pirkadni kezdett, mi már tudtuk, hogy a barlang mélysége (a járhatatlan beméréssel együtt) 119 méter. Persze ebben van egy kis bizonytalanság, mert vesztettpontos felmérés, és le kell vonni a 2-3 méternyi mélyponti bemérést, szóval hibahatáron belül ugyan, de mélyebb, mint a Szoplaki-Ördöglyuk, így a Pilis 3. legmélyebb barlangja, mert ennél mélyebb csak a Vacska és az Ajándék. (És ha összekötik egyszer, akkor a Kiss Péter már a 2. legmélyebb lesz. 😊)

A barlang különlegessége azonban nem ez, mert 120 méteres vagy mélyebb barlang sok van az országban. Még csak az sem, hogy mélyebben vagyunk a vörösvári horgásztónál, hiszen hasonló szituációk sokfelé vannak, a karsztvízszint nem azonos a felszínen lévő, agyagrétegeken kialakult talajvízszintekkel.

De hogy egy homokkő/mészkö határon induló horizontális kuszodából ilyen

Fotó: Domahidy Farkas,
Szent Oszéb Barlangkutató Egyesület

mélységű, teljesen karsztos kőzetben kialakult barlang táruljon fel, arra nem tudunk másik példát, mint ahogy az sem gyakori, hogy egy gipszkérges-baritos barlangban egy vertikális víznyelőakna menjen lefelé egyenesen 80 méter szintkülönbséget (-40-ről -120-ra), de a legkülönlegesebb az, hogy egy időszakosan nagy hozamú víznyelő (a Macska-barlang) van tőlünk 50 méterre, és 100 méterrel felettünk. Ez okozhatja, hogy a barlang mélypontján, a Kharkún-veremben időnként feljön a víz, a nyomok alapján akár 20 méter magasra felemelkedik (előntheti szinte a teljes Fenekettes-hasadékot), majd ugyanarra vissza is húzódik. Ezt az agyaglepedék alapján feltételezzük, sajnos a friss vízelöntésekre utaló egyértelmű bizonyítékokat (pl. növényi maradványokat) nem találtunk.

Az eddig kevésbé vizsgált (de Magyarországon igen gyakori), termálkarsztra csatlakozó víznyelők működésének a tanulmányozására nyílik tehát itt lehetőség, amelyek – ez nem győzőm eleget hangoztatni – nem rendelkeznek horizontális patakos járáttal, ennek ellenére a vizet mégis elvezetik valahogyan. Hogy pontosan hogyan, annak a jobb megértése a geológiai tudásunk gyarapodását eredményezheti, és erre nyílik lehetőség a Kiss Péter és a Macska-barlangok alkotta rendszer eddigi (és további) feltáró kutatásának köszönhetően.

NEKROLÓG

CSEKŐ ÁRPÁD

1936 Jászberény – 2020 Budapest

Szomorúan búcsúzunk hajdani legendás barlangkutató és világotutazó barátunktól.

Fizikusként diplomázott az Eötvös Loránd Tudományegyetemen, majd nukleáris mérnöki diplomát szerzett a Budapesti Műszaki Egyetemen. Árpád igazi nyelvzseni volt, a magyaron kívül hét nyelven folyékonyan beszélt, ezen kívül több afrikai ország „konyhanyelvén” tudott értekezni.

Több munkahelyen is dolgozott az évek során, többek között a Központi Fizikai Kutató Intézetben, a Transelektronnál, a Magyar Optikai Műveknél (MOM), a Számítástechnikai és Automatizálási Kutatóintézetben, valamint az Eötvös Loránd Tudományegyetemen, mint fizikuskutató.

Barlangkutatóként az ÉDOSZ Kinizsinél kezdett, majd az ötvenes évek második felében Balázs Dénes társaként az FTSK tagja lett. Kutatott az Égerszögi- és a Szabadság-barlangban, valamint a Pitics-hegyi-víznyelőnél. Részesese volt 1957-ben a Kinizsi Természetbarát Liga által szervezett, és Balázs Dénes által vezetett alsó-hegyi zombolykutató expedíciónak. 1958-ban a Kessler Hubert által vezetett albániai kutató expedíció tagja volt, mely a Tirana vízellátását oldotta meg.

Élete legjelentősebb útja Afrikába vezetett. 1969-ben Balázs Dénessel, Martinovich Sándorral és a lengyel Dobieslaw Walknowskyval egy kipróbálásra kölcsönkapott, Star 66-os típusú terepjáró teherautóval, magyar-lengyel morfológiai, földrajzi és néprajzi kutató expedícióként átkeltek a Szahara úttalan útjain, majd Tunézia, Líbia, Csád, Nigéria, Közép-Afrikai Köztársaság és Kamerun érintésével a Tibeszti-hegységen is. Útjuk a Guineai-öbölnél végződött. Egy lengyel teherhajó a terepjárót és sofőrjét, Dobeket, valamint Martinovichot hazaszállította Európába. Nem mellékesen az út folyamán gyűjtött kőzetek és növények, valamint néprajzi gyűjtemény is elindult haza. Balázs Dénes Kölcsönautóval a Szaharában címen, 1970-ben megjelent könyvében olvashatjuk a négy bátor kutató kalandjait. Csekő Árpai és Balázs Dénes nagyon szerény anyagi fedezettel Afrikában maradt. Bejárták a Kamerun-hegy környékét, majd egy olajfűró hajón dolgoztak az Atlanti-óceánon. Később kölcsönkaptak egy Volkswagen mikrobuzst, amivel körbejárták Közép-Afrikát, Nigéria, Kamerun, Gabon, Uganda, Kenya, Tanzánia, és végül Szomália tájait. Eljutottak a Viktória-tóhoz, és megmászták a Kilimandzsárót. Útjuk során többször is letartóztatták mindkettőjüket, mert hol kémeknek nézték őket, hol meg

azért, mert engedély nélkül tartózkodtak az érintett országban. Az Indiai-óceánnál ért véget a tizennégy hónapig tartó útjuk. Csekő Árpai Etiópia, Jemen és Egyiptom érintésével tért haza. Balázs Dénes erről az útról is írt egy izgalmas könyvet, a Cikcakkban az Egyenlítőn címmel, mely 1971-ben jelent meg. Árpád mindkét útról nagyon sok fénykép felvételt készített, a mindig nála lévő számtalan fényképezőgép egyikével.

1970-ben tagja volt a „nagy” Vecsem-bükki-zsomboly kutató expedíciónak. 1972-ben heted magával résztvevője volt az Első Magyar Vulkánkutató Expedíciónak, mely során bejárták a Vezúv, az Etna és a Stromboli vulkánokat.

Árpád a sokrétű nyelvtudását a nemzetközi barlangkutató konferenciákon és szimpóziумokon igen jól kamatoztatta. 1958-ban alapító tagja volt a Magyar Karszt és Barlangkutató Társulatnak melynek 1999 óta tiszteleti tagja.

1972-ben feleségül vette Miszlivecz Annamáriát. Három gyerekük született: Árpád, Ábel és Zsuzsa. Felesége 1985-ben hirtelen jött betegségben örökre eltávozott mellőle. Így a gyereknevelésben igencsak járatlan Árpádra hárultak a családi feladatok. Gyermkeivel nagyon sokszor vendégeskedett Jósvafőn és annak környékén, a Papp Ferenc Barlangkutató Csoport tagjaival. Sokszor túráztak a környéken Árpád Volkswagen lakóbuszával.

Barátai és hajdani kutatótársai utoljára talán a 2011-es aggteleki barlangnapon, és a József-hegyi Péter-Pál népnünnepélyeken találkozhattak vele.

Nekem, Árpád barátjaként, különleges kapcsolatom volt hajdani szeretett feleségével, Annamáriával is, akivel 1950. november 4-én szinte ugyanabban a percben születtünk, egymás mellett, a Péterfi Kórház szülészeten.

Isten veled kedves barátom, Árpád!

Adamkó Péter

Speleo Sport árlista 2020

„Profi” Cordura overall 26 500 Ft

Standard overall cordura foltozással: 23 500 Ft

Hobby overall: 20 500 Ft.

Műnyúl: 13 500 Ft.

Műnyúlra tépőzárasható cserélhető betétes térdvédő: 4 200 Ft.

Szoszos bag, kicsi: 3 000 Ft.

Bag 40L: 8 800 Ft.

Bag 80L: 11 000 Ft.

Petzl Stop: 31 880 Ft.

Croll: 13 750 Ft.

Vertex: 22 800 Ft.

Edelrid Ultra Light: 15 500 Ft.

Tikka XP: 13 750 Ft.

Nagy: 3 200 Ft.

Bag 60L: 9 800 Ft

Expedíciós bag: 13 500 Ft

Pantin: 14 260 Ft

Ascension: 14 670 Ft

Elia: 18 100 Ft

Myo: 23 210 Ft

Camp sisak: 10 300 Ft

Alpinworker sisak: 5 500 Ft

(Új termék! hevederkosaras gyári lámpatartóval)

Fenix HP 12: max 900 lumen Ára: 22 100 Ft

Fenix HP 25R 1000 lumen, akksival, töltővel: 25 000 Ft

Fenix HP 30R: max 1750 lumen, akksival, töltővel: 42 000 Ft

Elérhetőség:

www.speleo.hu

1094. Bp. Balázs Béla u.30.

06 20 367 6964,

06 1 785 9551

MAGYAR KARSZT- ÉS BARLANGKUTATÓ TÁRSULAT

a Nemzetközi
Barlangtani Unió
tagja

1025 Budapest
Pusztaszeri út 35.
+36-70-8811-477
E-mail:
mkbktiroda@gmail.com
www.barlang.hu
Adószám: 19815802-1-41

UNGARISCHE GESELLSCHAFT FÜR KARST- UND HÖHLENFORSCHUNG
HUNGARIAN SPELEOLOGICAL SOCIETY — SOCIÉTÉ HONGROISE DE SPÉLÉOLOGIE
ВЕНГЕРСКОЕ ОБЩЕСТВО ПО ИССЛЕДОВАНИЮ КАРСТОВЫХ ЯВЛЕНИЙ И ПЕЩЕР

ADATKEZELÉSI NYILATKOZAT

A nyilatkozat kitöltése a vonatkozó jogszabályok betartása miatt fontos. Kérjük, mindenképp töltsétek ki, majd küldjétek visszaaláírva, nyomtatva postán saját e-mailcímről Társulatnak visszajuttatni!

Az adatok egyeztetésére azért van szükség, mert sok tagunk születési helye és ideje hiányzik a nyilvántartásunkból, illetve a lakcímek nem mindig az aktuális állapotot tükrözik. Itt is szeretném felhívni a figyelmet arra, hogy amennyiben a lakcímben, elérhetőségben változás áll be, fontos azt jelezni a Társulat felé is, különben nem tudjuk garantálni a kapcsolattartást!

A nyilatkozat beküldésére levélben (MKBK Budapest 1025, Pusztaszeri út 35.), vagy elektronikus úton van lehetőség. Utóbbi esetben az e-máilnek a saját, kapcsolattartásként megjelölt e-mailcímről kell érkeznie az mkbktiroda@gmail.com címre (ez esetben nem szükséges kinyomtatni és kézzel aláírni, majd visszaszkennelni, az s.k. kitétel megtartásával elég a nevet begépelni, majd a dokumentumot PDF-ben megküldeni). Behozható továbbá a Társulat irodájába személyesen, illetve átadható a Szakmai Napokon. A Társulat a személyes adatokat azonosítási és kapcsolattartási céllal tárolja, azokat harmadik fél számára csak a tag kérésére adja ki (pl. „szlovén engedély”). Az adatokat a tagság fennállása alatt, valamint a tagság megszűnését követő 5 évig tároljuk. A 30 éves tagsággal rendelkező tagjaink esetében a tagság önkéntes megszüntetését követően az adatokat az azonosítás és kapcsolattartás végett tovább tároljuk, és csak az ez irányú kérés esetén töröljük. Kérésre az adatok azonnal törlésre kerülnek, ez esetben a tagság is azonnal megszűnik. A részletes adatkezelési tájékoztató a Társulat honlapján olvasható (www.barlang.hu).

Amennyiben nem szeretné a személyes adatokat postai vagy elektronikus úton megküldeni, és személyesen átadni sem tudod a nyilatkozatot, az adatmezőket hagyd üresen, és jelöld meg a „telefonon egyeztetek” lehetőséget. **FONTOS!** A nyilatkozatot így is alá kell írni, és visszaküldeni!

Jelen nyilatkozattal tudomásul veszem, és hozzájárulásomat adom, hogy a Magyar Karszt- és Barlangkutató Társulat tagnyilvántartásában, kizárólag saját felhasználására, az alábbi személyes adataimat kezelje és tárolja:

- MKBT tag vagyok.
- 30 éves tagsággal rendelkezem, de jelenleg nem fizetem a tagdíjat.
- Nem tudom.

Adataim:

Név:

Születési hely és idő:

Lakcím:

Csoporttagság (a barlangász egyesület, csoport neve / egyéni tag):

Telefonszám (megadása nem kötelező):

- Nem adom meg itt az adataimat, telefonon egyeztetek.

Kapcsolattartás módja:

- Postai úton, az alábbi postacímen (ha nem egyezik a lakcímmel):

.....

- Elektronikusan (e-mailcím):

A Tájékoztatót postai úton / elektronikusan / mindkét formában kérem. (A válasz aláhúzendő.)

A Karszt és Barlang folyóiratot elektronikusan / nyomtatott formában kérem. (A válasz aláhúzendő.)

- Utóbbi esetben a nyomtatási költségekhez hozzájárulok.
- A Karszt és Barlang folyóiratot postai úton kérem kézbesíteni.
- A tagkártyámat postai úton szeretném megkapni.
- A tagdíjfizetéshez csekket kérek küldeni.

Dátum:

Aláírás:(s.k.)

Megjegyzés:

MKBT TÁJÉKOZTATÓ

Megjelenik minden páratlan hónap elején

Kiadja a Magyar Karszt- és Barlangkutató Társulat

1025 Budapest, Pustaszeri út 35.

Tel.: +36-70/8811-477- E-mail: mkbtiroda@gmail.com

Szerkesztő: Kosztra Barbara, Fleck Nóra és Köblös Gabi, Felelős kiadó: dr. Leél-Őssy Szabolcs

A tájékoztató számára leadott cikkek, anyagok tartalmáért a szerzőik felelősek.

Elektronikus adathordozón érkező anyagokat tudunk fogadni.

Magyar Karszt- és Barlangkutató Társulat
Budapest, Pusztaszeri út 35.
1025